

UDK:061.7:368.2:657.423.5:368.811:336.77:339.564(497.11)

Dr Zoran D. Radović, doktor pravnih nauka,
glavni i odgovorni urednik časopisa „Tokovi osiguranja“
Beograd, i-mejl: zoran-radovic@hotmail.com

ZAKON O AGENCIJI ZA OSIGURANJE I FINANSIRANJE IZVOZA REPUBLIKE SRBIJE

Pre ukidanja Osnovnog zakona o osiguranju i osiguravajućim organizacijama (*Službeni list SFRJ* br. 7/67), odnosi iz oblasti kreditnog osiguranja bili su zakonski regulisani. U Zakonu o osnovama sistema osiguranja imovine i lica od 1976. godine zadržan je određeni broj odredbi Osnovnog zakona, koje su ostale na snazi do donošenja Zakona o obligacionim odnosima 1978. (*Službeni list SFRJ* br. 29/1978), sa izmenama i dopunama (*Službeni list SFRJ* br. 39/1985). Donošenjem Zakona o obligacionim odnosima osiguranje kredita prestaje da bude regulisano zakonskim propisima.

Zakonom o Agenciji za osiguranje i finansiranje izvoznih poslova, koji je donet 2005. godine (*Službeni glasnik Republike Srbije* br. 61/2005), predviđeno je da se Agencija bavi kreditnim osiguranjem. Delatnost osiguranja u ovom slučaju obuhvata osiguranje izvoznih poslova i investicija u inostranstvu domaćih pravnih lica i preduzetnika od nekomercijalnih i komercijalnih rizika. Agenciji je omogućeno da se ovim poslovima bavi samostalno ili u saradnji s drugim osiguravajućim društvima odnosno agencijama.

U Zakonu se nabrajaju nekomercijalni rizici čijim je nastupanjem onemogućena naplata potraživanja domaćih pravnih lica i preduzetnika od inostranog partnera. Zakon beleži sledeće slučajeve:

- neplaćanje duga u roku od šest meseci od ugovorenog roka dospelosti ako je dužnik država, državna organizacija ili lice za koje garantuje država odnosno državna organizacija;

- politički događaji u zemlji dužnika ili ratno stanje u državi čiji je državljanin dužnik;
- opšti moratorijum na plaćanje, nemogućnost konverzije valute ili transfere, do isteka datih zabrana;
- zabrana uvoza robe ili usluga od države, državne organizacije, kupca ili korisnika usluga;
- jednostrani raskid ugovora od strane države ili državne organizacije kao kupca ili korisnika usluga, osim ako je do jednostranog raskida došlo zbog povrede carinskih ili zdravstvenih propisa države uvoznika odnosno države korisnika usluga;
- zaplena, oštećenje, zabrana raspolaganja ili uništenje robe, učinjeni od strane države ili njenih institucija, od časa prelaska robe preko državne granice ili prispeća inostranom dužniku;
- elementarne nepogode;
- nacionalizacija, eksproprijacija ili druge mere države koje se mogu izjednačiti s nacionalizacijom ili eksproprijacijom;
- nemogućnost raspolaganja imovinom od najmanje 12 meseci zbog drugih mera preduzetih od strane države u kojoj je izvršeno investiranje;
- uništenje ili oštećenje imovine usled događaja u ratu koji vodi država u koju je investirana imovina, kao i politički događaji u toj državi.

Zakonodavac nije našao za potrebno da reguliše komercijalne rizike kojima se Agencija takođe bavi.

Pored osiguranja izvoznih poslova, Agencija se bavi i sledećim: finansiranje izvoznih poslova domaćih pravnih lica i preduzetnika, sufinansiranje izvoznih poslova s komercijalnim bankama i drugim finansijskim organizacijama, finansiranje izvoznih kredita komercijalnih banaka; finansiranje priprema izvoza domaćih pravnih lica i preduzetnika po zaključenom ugovoru o izvozu; finansiranje izvoza konzorcijuma domaćih pravnih lica i preduzetnika na inostrana tržišta radi podsticanja izvoza; osiguranje pripreme izvoza domaćih pravnih lica i preduzetnika od nekomercijalnih i komercijalnih rizika po zaključenom ugovoru o izvozu, samostalno ili u saradnji s drugim osiguravajućim društvima odnosno agencijama; finansiranje stranog kupca ili njegove banke u vezi sa izvozom domaćeg pravnog lica ili preduzetnika; osiguranje domaćih banaka i drugih finansijskih institucija od komercijalnih i nekomercijalnih rizika u vezi s garancijom po izvoznim poslovima i investicijama u inostranstvu, te zaključenim kreditnim linijama sa stranim bankama; izdavanje garancija i drugih jemstava po srednjoročnim i dugoročnim izvoznim poslovima i investicijama

u inostranstvu; pružanje drugih usluga u vezi s finansiranjem i osiguranjem izvoza i investicija od komercijalnih i nekomercijalnih rizika.

Osnivački kapital Agencije iznosi 25.000.000 evra u dinarskoj protivvrednosti. Sredstva za rad Agencije obezbeđuju se:

- iz namenskih kredita međunarodnih finansijskih organizacija;
- iz donacija domaćih i stranih pravnih i fizičkih lica;
- iz drugih izvora u skladu sa zakonom.

Rezerve sigurnosti za poslove osiguranja izvoza od komercijalnih i nekomercijalnih rizika formiraju se od premija osiguranja, regresa po isplaćenim naknadama šteta i iz dela dobiti koju Agencija ostvaruje poslovanjem iz oblasti osiguranja. Rezerve sigurnosti koriste se za izmirenje obaveza prema osiguranicima i za pokriće gubitaka u poslovima osiguranja koji spadaju pod kategoriju komercijalnih i nekomercijalnih rizika.

Zakonom su regulisani organi Agencije (Skupština, Upravni odbor i Izvršni odbor), Statut i opšti akti Agencije.

Agencija o svom radu podnosi redovan godišnji izveštaj Vladi Republike Srbije, a vanredan izveštaj na zahtev Vlade. Revizija poslovanja Agencije obavlja se u skladu sa zakonom. Izveštaj o obavljenoj reviziji dostavlja se Vladi Republike Srbije.